

DE TEUNISBLOEM.

DOOR

HUGO DE VRIES.

Het geslacht *Oenothera* is van amerikaanschen oorsprong. Twee zijner soorten zijn in onze flora binnengedrongen en zeer algemeen geworden. Het zijn de grootbloemige en de kleinbloemige *Oenothera* (*O. biennis* en *O. muricata*) die beide in onze duinen, op zandgronden langs spoorwegen, en op overeenkomstige plaatsen veelvuldig gezien worden. Veelal groeien zij afzonderlijk; waar zij te zamen voorkomen geven zij zeer gemakkelijk aanleiding tot het ontstaan van bastaarden, die er in hoofdzaak uitzien als de *O. biennis*, doch kleinere bloemen hebben. Als nu zulke bastaarden door de bijen en hommels weer gekruisd worden met de beide ouderlijke soorten ontstaan een reeks van vormen, die schijnbaar de grens tusschen de soorten doen verdwijnen. In de duinen rondom Zandvoort bijv. kan men zich van dit verschijnsel overtuigen. Waar echter slechts een der beide soorten voorkomt, zooals bijv. de *O. biennis* op vele plaatsen bij Zandvoort en Wijk aan Zee, ziet men het type der soort scherp en zuiver.

De *Oenothera biennis* is omtrent 1614 uit Virginie in Europa ingevoerd, de *O. muricata* in 1789 uit Canada. Behalve deze ziet men op enkele plaatsen in ons land nog een andere soort, dubbel zó hoog en met veel grootere bloemen prijkend dan de beide andere. Het is de *O. Lamarckiana*, waarvan groeiplaatsen bij Zandvoort en bij 's Graveland bekend geworden zijn. Zij is aldaar klaarblijkelijk van naburige tuinen of kwekerijen afkomstig.

De *Oenothera's*, die bij ons in tuinen worden gekweekt, zijn in 't algemeen lagere, doch toch nog vrij groote planten, die eveneens

grootte gele bloemen voortbrengen. Zij zijn fijner van bouw en even sierlijk als de wilde Teunisbloemen grof zijn. Zij zijn thans niet in de mode en worden daarom niet veel gezien. Toch zijn zij het kweeken wel waard.

Een der grootte aantrekkelijkheden van het kweeken van *Oenothera's* in tuinen is de omstandigheid, dat hare bloemen zich des avonds openen. Op een warmen, zomerschen dag verwelken alle reeds geopende bloemen. Maar des avonds, omstreeks een uur voor zonsondergang, openen zich plotseling op iedere tros twee of drie of meer bloemen. Heldere schitterend gele kleuren, reeds op grooten afstand in 't oog loopend, en een aangename, honigzoete reuk boeien u thans aan het perk, dat nog een half uur geleden geheel uitgebloeid scheen. Waarschijnlijk zijn deze bloemen ingericht voor het bezoek van avondvlinders, en de uiltjes van de zoo gevreesde gamma-rups, evenals die van de in tuinen nog schadelijker aardrupsen zag ik menigmaal des avonds in groot aantal deze bloemen bezoeken. Maar in hoofdzaak worden zij toch bezocht en bestoven door hommels, die trouwens bij ons verreweg het grootste aandeel aan de bestuiving van bloemen hebben. Hommels nu ziet men den geheelen dag aan hun werk, ten minste als het niet regent. Maar 's morgens vroeg zijn zij het vlijtigst en het talrijkst, en men kan vrij zeker stellen, dat de meeste Teunisbloemen eerst den morgen na hun ontluiken bevrucht worden. Is dit geschied, dan verwelken zij spoedig; zijn zij niet bestoven, dan blijven zij nog een dag frisch, teneinde nog een tweede kans op vervulling van deze onmisbare voorwaarde voor de ontwikkeling der vrucht te hebben.

Wanneer men kort vóór het opengaan der Teunisbloemen in den tuin komt, zich dan omstreeks een half uur met andere verschijnselen bezighoudt, en nu, opziende, plotseling alle perken in een rijken dosch van kleur en licht ziet schitteren, staat men verbaasd over het plotselinge en het regelmatige van dit verschijnsel. Men voelt dan het verlangen ontstaan, te zien, hoe dit geschiedt. Maar voor dien avond is de gelegenheid voorbij. Alle bloemen, die ver genoeg ontwikkeld waren, zijn nu open; die nog gesloten zijn, wachten den volgende avond af.

Reeds overdag kan men zien, welke bloemen 's avonds zullen bloeien. De kelk, uit vier vast aaneen klevende slippen opgebouwd, barst dan langs ééne naad. Opent men zulk een bloem, dan ziet men de meeldraden reeds geheel open, het klevend en door fijne draden samen-

hangend stuifmeel ligt even los tusschen hen in, als het in de bloeiende bloem zal doen. Let men nu nauwkeurig op zulk een bloemknop, zonder haar te beschadigen, dan ziet men dat de kelkslippen aan haar top, waar zij elk van een klein hoorntje voorzien zijn, het stevigst samenhangen. E. Roze heeft dit het eerst opgemerkt en beschreven; het is thans voor ieder gemakkelijk waar te nemen.

Binnen de eenerzijds gebarsten kelk dringen en dwingen de bloembladen, in de behoefte om zich te ontrollen en te ontplooien. Want in de knop zijn zij om elkander gerold; zij zijn veel te breed om naast elkander te liggen. Het is duidelijk dat zij de toppen der kelkbladen van één trachten te scheuren. En de kracht, die zij ontkwikkelen, neemt voortdurend toe. Eindelijk komt het oogenblik, waarop de weerstand wordt overwonnen. De kelk slijt uit één, en bevrijd van haar boeien opent zich nu de bloem vlug en krachtig, binnen weinige minuten zich tot haar volle grootte uitzettend. Zóó snel wordt de geheele verdere ontplooiing tot stand gebracht, dat men half geopende bloemen slechts zelden ziet; om ze te vinden, moet men het proces van den beginne af volgen.

En dat werkelijk het stevige verband van de toppen der kelkslippen het openen der bloemen tot op het juiste tijdstip tegenhoudt, daarvan kan men zich gemakkelijk overtuigen, door 's avonds, even vóór het begin van den bloei, die toppen, zonder de kroon te beschadigen, af te knippen. Is de bloem ver genoeg gevorderd, dan beantwoordt zij dien dienst met een oogenblikkelijk openen; is zij minder ver in haar ontplooiingsproces, dan vindt dit nu sneller plaats dan wanneer zij eerst zelve dien weerstand moest overwinnen.

De *Oenothera's* zijn tweejarige planten. Doch vroeg gezaaid en goed bemest en met een weinig zorg behandeld, bloeien zij reeds in het eerste jaar, en kunnen zij of geheel als eenjarig behandeld worden, of men bewaart de rosetten die tusschen de bloeiende planten staan, om ze in het volgend jaar te laten bloeien. Bij een zoo gemakkelijke cultuur meen ik, dat het kweeken der Teunisbloemen in onze tuinen bepaald aanbeveling verdient.
